

YLIOPPILASKOKEET

IISALMEN LYSEOSSA

kevät 2019

Tutustu tähän ohjeistoon ennen ylioppilaskirjoituksia ja kertaasi asiat ennen jokaista koetta, jotta tiedät esimerkiksi, mitä välineitä tulee ottaa mukaan kokeeseen.

- Sisältö:
- koepäivämäärät
 - kokeiden käytännön järjestelyt
 - kokeissa tarvittavat välineet
 - toiminta ongelmatilanteissa
 - tärkeitä päivämääriä
 - kompensatiomenettely
 - kokelaalla sairaus, vamma yms.

Yo-kokeiden yleisohjeet www.ylioppilastutkinto.fi

KIRJALLISET KOKEET 12.3–28.3.2019

Kokeet järjestetään lyseon ylä- ja alasalissa. Tarkista oma paikkasi ilmoitustaululta ennen koetta. Tuloaika kokeeseen näkyy taulukosta. Kokeet alkavat klo 9.00.

	KOE	TULO-AIKA	KOEVÄLINEET (koulu ei varaa näitä kokelaille)
ti 12.3.	ÄI, lukutaidon koe S2-kieli	8.00	Kaikkiin kokeisiin: <ul style="list-style-type: none"> – henkilöllisyystodistus – tietokone – virtajohto – kuulokkeet – langallinen hiiri – tarvittaessa USB/Ethernet adapteri ja USB-jakaja FY, KE, GE, MAA ja MAB kokeisiin: <ul style="list-style-type: none"> – laskin ja taulukkokirja (toimitetaan koetta edeltävänä päivänä klo 11.00 mennessä kansliaan) Valinnaiset välineet: <ul style="list-style-type: none"> – lyijykynä ja pyyhekumi vastausten luonnostelua varten – korvatulpat äänien vaimentamiseen – eväät ja juomista
to 14.3.	lyhyt kieli	8.15	
pe 15.3.	PS, FI, HI, FY, BI	8.00	
ma 18.3.	ruotsi	8.15	
ke 20.3.	pitkä kieli	8.00	
pe 22.3.	ÄI, kirjoitustaidon koe	8.00	
ti 26.3.	MATEMATIIKKA	8.00	
to 28.3.	UE, ET, YH, KE, GE, TE	8.00	

Toimita taulukkokirjat ja laskimet koululle aikataulun mukaisesti. Liimaa pitävä lappu välineiden päälle ja kirjoita siihen nimesi ja ohjausryhmäsi. Koulu ei vastaa puuttuvista välineistä.

Kokelaat kutsutaan koesaliin nimenhuudolla. Ulkovaatteiden, laukkujen, muovipussien, omien pape-
reiden, paperinenäliinojen, kellojen, matkapuhelinten ja muiden teknisten laitteiden tuonti koetilaan on kielletty.

Ruokailu. Koulu tarjoaa eväspaketin kirjallisissa yo-kokeissa sen etukäteen tilanneille. Eväät täytyy noutaa itse ruokalasta koepäivänä klo 7.30–8.00. Omat eväät, karkit, suklaat yms. tulee olla ilman eväspapereita, esimerkiksi rasiassa tai läpinäkyvässä pussissa. Tekstiä sisältävien käärepapereiden (esim. keksipaketti) tai pussien (esim. karkkipussi) tuominen koetilaan on kielletty.

Sairaus. Jos suoritukseesi on vaikuttanut haitallisesti sairaus tai muu vastaava seikka, hanki lääkärinto-
distus sairaudesta samana päivänä tai muu asiaa selvittävä puoltolause.

Myöhästyminen. Ennen klo 10:tä saapuneiden kokelaiden voidaan sallia osallistua kokeeseen. Jos ko-
kelas saapuu kokeeseen vasta klo 10:n jälkeen, tarvitaan kokeeseen osallistumisesta YTL:n lupa. Myö-
hästyneen kokelaan koe päättyy samaan aikaan kuin muidenkin kokelaiden. Jos myöhästyminen syy on
kuitenkin ollut kokelaasta täysin riippumaton, voi rehtori neuvotella koeajan jatkamisesta YTL:an sih-
teeristön kanssa.

Kokeen alussa annetaan yleiset ohjeet sekä koekohtaiset ohjeet.

DIGITAALISET KOKEET

Kokelaan tulee huolehtia, että hänellä on digitaalisessa kokeessa mukanaan ylioppilastutkintolautakunnan ohjeen mukainen tietokone, virtajohto, kuulokkeet, langallinen hiiri sekä tarvittaessa USB/Ethernet adapteri ja USB-jakaja. Kokelaan tulee itse osata käynnistää päätelaitteensa lautakunnan toimittamalta USB-muistilta. Halutessaan kokelas voi käyttää päätelaitteessaan langallista lisänäppäimistöä. Langattomien lisälaitteiden kuten langattoman hiiren käyttö on kielletty.

Kokelaiden valmistautuminen kokeisiin varmistetaan Wilmassa olevan *Tarkistuslista digitaaliseen yokeeseen* -lomakkeen avulla. Digitaaliseen kokeeseen osallistuvan tulee perehtyä lomakkeeseen ja kuitata sen kohdat ennen ensimmäistä digitaalista koetta.

Opettajat Ari Autio ja Maria Markkanen auttavat varmistamaan, että tietokoneesi täyttää ylioppilaskokeen vaatimukset ja että koneesi käynnistyy USB-muistilta.

Ylioppilaslautakunnan päätelaiteohje:

Proessori	64-bittinen x86-proessori.Yksiytimisen prosessorin kellotaajuuden suositus 2 GHz tai enemmän.
Keskusmuisti (RAM)	Vaatus 2 Gt tai enemmän, josta näytönohjain voi käyttää tarvittavan osan.
BIOS/UEFI	Mahdollisuus käynnistää käyttöjärjestelmä USB-muistilta.
Näyttö	Tietokoneen näytön tulee olla resoluutioltaan vähintään 1024x768. Suositeltu vähimmäisresoluutio on 1366x768. Näytön koon on oltava alle 18 tuumaa.Tätä suurempia näyttöjä voi käyttää ainoastaan lautakunnan myöntämänä erityisjärjestelynä.Yksi näyttö kokelasta kohden.
Akku	Suositellaan toimivaa akkua sähkönsyöttöhäiriöiden varalta.
Verkko	Ylioppilaskokeen järjestävä lukio voi rakentaa tutkintoverkon langallisella Ethernet- tai WLAN-tekniikalla.Tällä hetkellä näyttää siltä, että valtaosa lukioista käyttää ylioppilaskokeessa langallista verkkoa. Siksi ylioppilaskokeessa käytettävissä päätelaitteissa on hyvä olla Ethernet-liitäntä. Päätelaitteissa on hyvä olla myös WLAN-verkkokortti opiskelu- ja kurssikoeikäyttöä varten. Sekä langalliset Ethernet- että WLAN-verkkolaitteet voivat olla USB-liitäntäisiä lisälaitteita. Mikäli ylioppilaskokeen tutkintoverkko rakennetaan WLAN:illa, voi päätelaitteeseen tarvittaessa hankkia myöhemmin lukion tutkintoverkkoon ja ylioppilastutkintolautakunnan ohjelmistoon soveltuvan USB-liitäntäisen WLAN-kortin.
Ääni	Mahdollisuus liittää kuulokkeet ja mikrofoni joko USB-liitäntään tai 3,5 mm:n pistokkeiden avulla.
Lisälaitteiden liittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Mahdollisten lisälaitteina liitettävien näppäimistön ja hiiren on toimittava HID-määrittelyn¹ mukaisesti. Päätelaitteessa voi tarvittaessa käyttää virtalähteetöntä USB-hubia tai muuta vastaavaa adapteria. Päätelaitteen lisälaitteet eivät voi käyttää radiotaajuuksia (esim. Bluetooth).

YO-TEHOPREPPAUKSET JA KOROTUSTENTIT

- Viikoilla 8 ja 9 on yo-tehoreppauksia lähes kaikista yo-koeaineista
- Keväällä kirjoituksiin osallistuneet voivat yrittää korottaa päättöarvosanojansa kirjoitusten jälkeisissä korotustenteissä. Korotustentteihin voi ilmoittautua kansliassa viimeistään keski-
viikkona 27.3.

TÄRKEITÄ PÄIVÄMÄÄRIÄ

to 21.2. – pe 1.3.	Tehoreppaukset ennen kirjoituksia
to 21.2. klo 12.25	Abien viimeinen ro-tuokio, jaetaan abitodistukset, opintojen tarkistus
ti 12.3. – to 28.3.	Ylioppilaskirjoitukset
ke 27.3.	Viimeinen päivä ilmoittautua kirjoitusten jälkeisiin korotustentteihin
huhtikuu	Kirjoitusten jälkeiset korotustentit
ti 23.4.	Ilmoita rehtorille, jos haluat kieltää jonkin pakollisen kokeen kompensaaion
pe 26.4.	Keväällä opintonsa päättävillä tulee olla opinnot suoritettuina. Koulu lähettää YTL:lle tiedon niistä, joilla suoritukset eivät ole kunnossa.
ke 8.5.	Info syksyn yo-kirjoituksista Iisalmi-salissa klo 13.50.
pe 17.5. (ennuste)	Kokeiden tulokset tulevat koululle. Tarkistusarvostelupyyntö jätettävä rehtorille 14 päivän kuluessa yo-tulosten tultua.
ti 21.5.	Viimeinen päivä ilmoittautua syksyn 2019 yo-kokeisiin.
pe 31.5.	Lakkiaisharjoitukset Säisä-salissa klo 14.
la 1.6.	Lakkiaiset Säisä-salissa klo 12.00

Huomaathan, että koulumme ylioppilasjuhlassa ojennetaan uudelle ylioppilaalle perinteinen ylioppilaslakki. Muunneltuja ylioppilaslakkeja tai kaksoistutkintolakkeja ei juhlassa käytetä. Näin haluamme vaalia yli 100 vuotta käytössä ollutta valkolakin perinnettä ja samalla korostaa ylioppilastutkintoa omalla erillisenä tutkintonaan. Kaksoistutkinto on puhekielen käsite eikä se ole virallinen tutkinto.

KOMPENSAATIO

- Jos jokin pakollinen kokeesi on hylätty, YTL voi kompensoida sen tutkinnon muista kokeista saamiesi pistemäärien avulla automaattisesti.
- Kustakin kokeesta annetaan kompensatiopisteitä arvosanan perusteella (L=7p, e=6p, m=5p, c=4p, b=3p, a=2p) ja saadut pisteet lasketaan yhteen. Hylätty arvosana jaetaan neljään luokkaan (i+, i, i-, i=) ja kutakin luokkaa kompensoi tietty pistemäärä:
i+ →12p, i →14p, i- →16p, i= →18p.
- **YTL tekee kompensaaion automaattisesti, mutta halutessasi voit ilmoittaa, että se jätetään tekemättä.** Jos et halua kompensaaiota, ilmoita asiasta kirjallisesti koululle ti 23.4. mennessä. Kompensoidun kokeen saa uusia toistaiseksi kaksi kertaa ilman aikarajaa.

YLIOPPILASLAUTAKUNNAN MÄÄRÄYKSIÄ

Sairauden, vamman tai puoltolauseen huomioon ottaminen ylioppilastutkinnossa

Jos kokelaan koesuoritusta on heikentänyt jokin erityisen painava peruste, ylioppilastutkintolautakunta voi ottaa tämän arvostelussa huomioon.

Sairauden tai vamman ottaminen arvostelussa huomioon

Jos kokelaalle ei ole haettu koetilanteen erityisjärjestelyjä ja kokelaan suoritukseen on vaikuttanut haitallisesti suorituskyyä heikentävä sairaus tai muu vastaava seikka, joka halutaan otettavan arvostelussa huomioon, tulee kokelaan tai hänen huoltajansa lähettää lukion välityksellä lautakunnalle lääkärintodistus sairaudesta tai muu asiaa selvittävä puoltolause.

Lääkärintodistuksesta tulee selkeästi ilmetä sairaus sekä sen vaikeusaste ja työkyvyttömyysaika. Lautakunta voi harkintansa mukaan ottaa arvostelua lieventävänä seikkana huomioon sellaiset sairaudet, joiden vaikutus kokelaan suoritukseen on ollut selvästi todettavissa lääkärintodistuksen perusteella.

Erityisen vaikeaa elämäntilannetta koskevat selvitykset ja puoltolauseet

Myös kokelaan erityisen vaikea elämäntilanne voidaan ottaa arvostelussa huomioon. Tällöin lautakunnalle tulee lähettää lukion rehtorin tai asiantuntijan (esimerkiksi erityisopettaja, lääkäri, psykologi) laatima asiaa selvittävä puoltolause.

Koesuoritusten arvostelu lukiossa ja ylioppilastutkintolautakunnassa

Opettajat ja lautakunnan sensorit arvostelevat sairaiden kokelaiden suoritukset ainekohtaisten arvosteluohjeiden mukaan ja merkitsevät antamansa pistemäärät koesuorituksiin ja arvostelulomakkeisiin. Opettaja ja lautakunnan sensori eivät ota lääkärintodistuksia tai puoltolauseita huomioon arvostelussaan.

Lääkärintodistuksen tai puoltolauseen vaikutus arvosanaan

Lautakunnan lääkärintodistusvaliokunta, jonka jäsenenä on eri oppiaineiden asiantuntijoita ja asiantuntijalääkäri, käy läpi kokelaiden lääkärintodistukset ja puoltolauseet ja tarkistaa tulosten valmistuttua näiden kokelaiden saamat arvosanat. Arvosanan nostamista harkittaessa otetaan huomioon kokelaan sairauden tai vamman vaikeusaste sekä hänen saamansa pistemäärän ja seuraavan arvosanan alarajan välinen piste-ero. Arvosanamuuutos on mahdollinen yhdessä kokeessa, mutta vain silloin, kun pistemäärä sijoittuu riittävän lähelle ylempää arvosanaa. Opiskelija voi halutessaan esittää lautakunnalle toivomuksen korotuksen kohdistamisesta tiettyyn kokeeseen.

Lautakunnan päätöksen mukaan voidaan kokelaan lopullinen arvosana nostaa lääkärintodistuksen tai puoltolauseen perusteella, jos kokelaan saaman pistemäärän ja seuraavan arvosanan alarajan välinen piste-ero on enintään

- äidinkielen kokeessa 3 pistettä,
- suomi toisena kielenä -kokeessa 4 pistettä,
- toisen kotimaisen kielen kokeessa 6 pistettä,
- vieraan kielen kokeessa 6 pistettä,
- reaaliaineen kokeessa 2 pistettä,
- matematiikan kokeessa 2 pistettä.

Arvosanan nostoa harkittaessa pidetään improbatuur-arvosanan rajaa yleensä ensisijaisena.

Vieraskielisyys

Jos opiskelijan äidinkieli on muu kuin se kieli, jolla hän suorittaa ylioppilastutkinnon tai erillisen kokeen, tai äidinkieli on muu kuin se kieli, jolla hän suorittaa äidinkielen kokeen, ylioppilastutkintolautakunta voi ottaa tämän arvostelussa huomioon.

Jos kokelas haluaa, että hänen vieraskielisyytensä otetaan huomioon arvostelussa, hänen tulee olla yhteydessä opinto-ohjaajaan. Lukio toimittaa ylioppilastutkintolautakuntaan selvityksen vieraskielisyydestä.

LUKU- JA KIRJOITUSHÄIRIÖN HUOMIOON OTTAMINEN

Ylioppilastutkintolautakunta luokittelee lukivaikeuden vaikeusasteen neliportaisella asteikolla: ei häiriötä, lievä häiriö, keskivaikea häiriö ja vaikea häiriö. Jos lukivaikeus on keskivaikea tai vaikea, kokelas voi hakea koetilanteen erityisjärjestelyjä. Erityisjärjestelyjä haetaan viimeistään silloin, kun kokelas ilmoittautuu ensimmäisen kerran tutkintoon.

Lukivaikeuden ollessa keskivaikea tai vaikea häiriö otetaan ylioppilastutkinnossa huomioon ensisijaisesti koetilanteen erityisjärjestelyin. Lievässä lukivaikeustapauksissa kokelas voi saada enintään yhden arvosanan korotuksen silloin, kun pistemäärä sijoittuu riittävän lähelle ylemmää arvosanaa. Sama koskee myös keskivaikeasta tai vaikeasta lukivaikeudesta kärsivää kokeilasta, ellei hän ole hakenut erityisjärjestelyjä.

Koetilanteen erityisjärjestelyjen myöntämisen edellytyksenä on, että kokelas on saanut lukilausunnot yhdeltä lausunnonantajalta. Lukivaikeuslausunnon lausunnonantajan tulee olla lukivaikeuteen perehtynyt erityisopettaja, psykologi, puheterapeutti tai muu lukiasian-tuntija (esimerkiksi lukivaikeuteen perehtynyt lääkäri).

Lausunto lukivaikeudesta laaditaan lautakunnan sähköiseen lomakkeeseen, ja se voi olla hankittu peruskoulun 9. luokalla tai lukioaikana. Lausunnon ensimmäisen sähköisen sivun täyttää kaikilta osin lukiutkimuksen suorittaja (lukivaikeuteen perehtynyt erityisopettaja, psykologi, puheterapeutti, muu lukiasiantuntija), lausunnon toisen sivun täyttävät aineenopettajat lukiossa. Sen jälkeen opiskelija tekee yhdessä rehtorin kanssa sähköisen hakemuksen erityisjärjestelyistä.

Erikoislääkärinlausunnon lausunnonantajan tulee olla lastenneurologi, neurologi tai foniatri. Lausunto on kirjoitettava lautakunnan laatimaan lomakkeeseen, ja sen tulee olla lukioaikana hankittu.

Lausuntojen hankkimiseen tulee ryhtyä riittävän ajoissa, jotta hakemus tai lausunto voidaan lähettää lautakunnalle sen edellyttämän aikataulun mukaisesti. Kokelaan on itse hankittava tarvittavat lausunnot, mutta koulu auttaa lausuntojen hankkimisessa.

Keskivaikean tai vaikean lukivaikeuden perusteella kokelas tai hänen huoltajansa voi hakea kokeilalle erityisjärjestelyjä tutkinnon kokeiden suorittamista varten. Kyseeseen tulevia järjestelyjä ovat lukihäiriön vaikeuden ja luonteen mukaan esimerkiksi

- lisääika
- oikeus suurentaa kirjasinkokoa
- oikeus käyttää suurempaa näyttöä
- erillinen koetila

V ALMISTAUTUMINEN YLIOPIPILASKOKEISIIN

(ote Wilman tiedotteesta)

Ylioppilaskokeisiin kannattaa valmistautua parhaalla mahdollisella tavalla. Menestymisen edellytyksiä parantavat seuraavat:

1. Opiskele kokeissa vaadittavien kurssien oppisisällöt hyvin.
Pyri ymmärtämään opiskelemasi.
2. Osallistu kertauskurseille ja tehopreppauksiin kirjoitusten edellä.
3. Harjoittele ja kehitä edelleen kokeeseen vastaamisen taitojasi.
4. Perehdy hyvän vastausten piirteisiin YTL:n sivuilla.
5. Ohje digitaaliseen kokeeseen valmistautumiseen,
 - 1) tutustu digitaalisten kokeiden kuvauksiin ja esimerkkitehtäviin YTL:n sivuilla.
 - 2) varmista, että sinulla on kokeissa tarvittavat välineet, osaat käynnistää tietokoneesi erilliseltä muistitikulta ja hallitset koeohjelmiston käytön.
 - 3) Keskiviikkoon 27.2. mennessä tutustu Wilman lomakkeeseen "Tarkistuslista digitaaliseen yo-kokeeseen" ja kuittaa kaikki lomakkeen kohdat.
 - 4) Opettajat, opinto-ohjaajat ja rehtori neuvovat mielellään kokeisiin liittyvissä asioissa. Sähköisten kokeiden välineiden ja ohjelmien osalta parhaiten osaavat neuvoa Ari Autio ja Maria Markkanen